

Laurențiu BĂLĂ
Universitatea din Craiova

„SFÂNTA” ÎNJURĂTURĂ SAU MIC INVENTAR DE TERMENI RELIGIOȘI LA ÎNDEMÂNA ROMÂNILOR NERVOȘI

Motto:

„[...] că ce neam înjură ca noi, de lege, de cruce, de cuminecătură, de morți, de comândare, de lumânare, de suflet, de mormânt, de colivă, de prescuri, de ispovedanie, de botez, de cununie și de toate tainele sfintei biserici și ne ocărâm și ne batjocorim înșine legia?”[1] Antim Ivireanul

Fie și numai acest motto ar putea constitui deja un inventar al termenilor de care vorbeam în titlul articolului nostru! Din păcate, el este departe de a fi exhaustiv, căci imaginația românilor este, practic, nelimitată în acest domeniu.

Pentru francezi, dar și pentru locuitorii din Québec, cuvintele cu semnificație religioasă (catolică, în cazurile menționate) constituie adevărate tabuuri lingvistice și nu pot fi folosite în contexte blasfematorii (în înjurături, de exemplu, sau pur și simplu ca interjecții cu valoare afectivă amplificatoare), decât în urma unor transformări fonetice eufemistice, care să atenueze oarecum efectul blasfemator. În schimb, românii nu resimt nicio teamă față de acești termeni, pe care îi folosesc izolat sau, uneori, în combinații ce alcătuiesc un repertoriu aproape inepuizabil de înjurături. Ne propunem, în cele ce urmează, o trecere în revistă a câtorva termeni religioși care nu constituie nici pe departe tabuuri pentru români. Am optat pentru un inventar alfabetic deoarece este mai ușor de consultat, dar și pentru faptul că un clasament în funcție de frecvența acestor termeni în înjurăturile românilor ar fi trebuit să facă obiectul unui adevărat studiu, care ar fi depășit cu mult spațiul unui articol.

Judecând după bogăția extraordinară și după varietatea mereu surprinzătoare a înjurăturilor românești putem spune fără teama de a greși că apetența noastră pentru acest tip de manifestare lingvistică este un dat ancestral. Artur Gorovei, într-una din lucrările sale, menționa această concepție „virilă”, înrădăcinată adânc în mentalul popular: „Băiatul care nu-i deprins să suduie măcar de mamă, se va însura cu mare greutate, că cică are mai multe coaste de femeie” [2]

Într-un extrem de interesant eseu dedicat *Imaginarului violent al românilor*, manifestat în presă (începând cu articolele lui Eminescu din ziarul *Timpul*, până la un studiu de caz dedicat oglindirii în presă a „mineriadelor”), Ruxandra Cesereanu identifica, în introducerea la capitolul *Imaginarul lingvistic*, nouă registre ale acestuia, al cincilea dintre ele fiind cel *religios* [3]. Acest registru, în mod mai mult decât justificat, nu putea lipsi dintre cele nouă identificate de autoare. Și aceasta pentru că observațiile din predica lui Antim Ivireanul (vezi motto-ul acestui articol), nu sunt, din păcate, deloc lipsite de teme nici astăzi, când, paradoxal, peste 90 % dintre români se declară de religie ortodoxă!

Credința religioasă care, judecând după înjurăturile proferate oricând și oriunde, după luarea în derâdere a aproape tuturor celor sfinte, de la divinitatea supremă, până la ultimul mormânt, credem noi că ridică un semn de întrebare.

Așa cum am afirmat deja, inventarul care urmează nu este exhaustiv, e foarte posibil să fi omis câțiva termeni, dar credem că numărul acestora este, totuși, nesemnificativ. Din

observațiile noastre, doi termeni religioși par a fi scăpat de impetuoasa furie blasfematorie a românilor, e adevărat, unul doar pe jumătate...

Primul este **Crăciun** (personal, nu am întâlnit – a se citi „auzit”/„citit” – vreo înjurătură de genul „...tu-i Crăciunul mă-sii”!). Este puțin curios acest fapt întrucât cealaltă mare sărbătoare a ortodoxiei (și nu numai!), **Paștele**, figurează la loc de „cinste” în topul înjurăturilor românești, disputându-și primul loc cu numele divinității supreme (atât sub forma **Dumnezeu**, cât și sub forma de plural **Dumnezei**, de parcă românul nervos ar vrea să ia în derâdere, să-și manifeste violența verbală nu numai față de Dumnezeu unicul, atotputernicul, ci față de toți Dumnezeii posibili ai preopinentului său!).

Al doilea termen ocolit în înjurăturile românilor este **Isus Cristos**, din păcate doar pe jumătate, căci dacă, la fel ca în cazul primului termen menționat, nu am întâlnit o înjurătură de genul „...tu-ți Isusul/Isușii mă-tii”, nu la fel putem spune despre **Cristos/Cristoși** (cu variantele **Hristos/Hristoși**)! Acesta este prezent, alături de **Paște** și de **Dumnezeu/Dumnezei**, în cele mai multe dintre înjurăturile românești, fie singur, fie în orice combinație imaginabilă, cu oricare alt termen religios!

Violența verbală a românilor, manifestată nu numai față de cele sfinte (de exemplu, cea față de **mamă** ar merita, fără îndoială, un studiu separat!), dar practic față de orice – obiect, situație, ființă (vie sau moartă!) etc. – ne face să-i dăm crezare lui Mark Twain, care spunea: „When angry count to four; when very angry, swear.” [4] Suntem, deci, un popor foarte nervos, care nu se mulțumește cu o banală interjecție eliberatoare a energiei negative acumulate, cu o exclamație de defulare, cum este deja învechita **Drace!** (sau, de ce nu, cu vreuna echivalentă a celebrei exclamații **Merde!** a francezilor, sau a nu mai puțin celebrei **Shit!** a anglofonilor).

De aceea, imaginarul lingvistic violent al românilor i-a determinat pe aceștia să-și constituie, de-a lungul a secole de existență, un adevărat inventar de termeni ce se regăsesc în înjurături și dintre care, cei religioși, sunt următorii:

altar: Futu’i **altaru** mă’sii de când vine un negru în țara mea să’mi vorbească despre cât de rahat e poporul român? (drojdie.info) [5]

anafură: Futu-ți **anafura** mătii, ți-am zis să nu mai te repezi așa neanunțat? (reactii.ro)

biserică: Îs numai io și feciorul meu. Ce putem face? **Biserica** mă-sii dă om prost, că i-am zis să se uite! (Vintilă-Ghițulescu, 2006: 108)

candelă: **Candela** mă-tii, ai să ajungi ca Chișoi, să dormi prin șanțuri! Se opri, suflând greu din cauza efortului, sau a furiei. (cronicarii.com)

cădelniță: Futu-ți **cădelnița** mării măti de bou! (groups.google.com)

ceară: Au futu-ți **ceara** mă-ti de șmecheră care ești tu șmecheră !!! (zoso.ro)

colivă: - Ce să fie boierule, crucea mă-sii dă osie, că să rupse tocma acu! Tu-i **coliva** mă-sii dă viață că pă ploaia asta și-n frigu ăsta tot să stai să dregi la trăsură! (Vintilă-Ghițulescu, 2006: 107)

crstelniță: Nici n-apucase să sară din șaretă când unul dintre frații ei o apucase de ceafă, apoi taică-său apăruse din grajd cu ochi furioși, înjurând cu voce pițigăiată și stridentă, încât Bojorina se gândi fulgerător că se auzise pînă la tecarul din poarta popii Zaharia: **Crstelnița** mă-tii de fată! (convorbiri-literare.dntis.ro)

Cristos: fii blestemat până-n străfundul Iadului, futu-ți **Cristosu'** mă-ti de jigodie (newsgroups.derkeiler.com)

Te audiez fără nici un avocat, băi, criminalule, futu-ți **Cristoșii** mă-tii! (stiri.rol.ro)

cruce: futu-ți **crucea** mă-tii de grecotei împutit, cât crezi c-o să mai înghițim birurile? (gandul.info)

dumnecat [6]: Dă-o-n **dumnecatu'** ei de țară! (forum.paytv.ro)

Dumnecații măsi, iar e luni. (twisted-minds.com)

dumnescris [7]: M-a speriat să-mi stea inima, tu-i **dumnescrisu** mă-sii de animal. (mangalia-mea.ro)

De când **Dumnescrișii** mă-sii se politizează și sănătatea? (euxiniu.weblog.ro)

dumnezeire: futu-ți marea mă-tii de gras și **dumnezeirea** mă-tii de obez slinos, dar mai faci tu multe declarații care aduc numa rușine și mizerie asupra clubului și... (international.prosport.ro)

Dumnezeu: El, maior sau colonel ce-l făcuseră peste noapte, când venea să dăm declarații, insista pe:

- A cui e, mă, Basarabia, futu-ți **Dumnezeul** mă-tii?

- Păi,... e-a noastră.

- Cum e-a ta, Hristosul tău de bandit?

Și înjurăturile alea mă făceau să mă uit lung la el.

(literaturasidetentie.ro)

Atunci, pentru ce, **Dumnezeii** mă-sii a mai murit Piticul ăla la Târgoviște? (scribd.com)

grijanie: - Pentru că am fost deștept mă, eram cel mai bun la învățătură și cel mai iute la horă nu ca tine futu-ți **grijania** mă-ti, că o dată îmi vin belelele, de pun dirjala pe tin și îți rup oasele de mă bagi în pușcărie. (agero-stuttgart.de)

groapă: Luate-ar dracu de oltean împutit futu-ți **groapa** și copii mă-tii de rahat cu 4 ochi. (renasterea.ro)

Hristos: Bă futu-ți altaru mă-tii, eu vroiam să-i explic frumos la om care e faza cu pătratele, dieta și alte cele și te bagi tu în **hristosu** mă-tii aici cu cunoștințe de mare culturist. (extreamcs.com)

Dute-n **hristoșii** mă-tii de handicapat că nu te-a băgat nimeni în seamă. (ndrey.com)

icoană: steliștilor nu veniți voi la Galați futu-vă'n **icoana** mamei voastre (sport.ro)

închinare: Futu-i **închinarea** mă-sii de viață! (gabrieladsavitsky.wordpress.com)

Aleluia, aleluia, aleluia și „Amin”, futu-vă **închinarea** creștinească cui v-a făcut parlamentari. (evz.ro)

înger: futu-ți **îngerii** mă-tii (hyperliteratura.reea.net)

lumânare: - M-ai bate, ai? - șuieră tatăl - m-ai bate, futu-ți **lumânarea** mă-tii de bețiv! (cronicarii.com)

moliftă: Cât timp a fost ministrul transporturilor ce **molifta** mă-sii a făcut?? (brainfuzion.wordpress.com)

mormânt: Bă futu-și **mormântul** mă-tii de handicapat... melodia asta e chiar făcută de astfel de oameni tot pentru astfel de oameni. (youtube.com)

mort: Ce mă, futu-ți **morții** mă-ti nu ai loc de mine? (m.gandul.info)

naștere: Și când se scoală, iar încins... futu-i **nașterea** mamei lui de împutit ordinar! (ziaruldeiasi.ro)

parastas: De la vodcă li se trage, futu-le-aș **parastasu'** mamiilor lor, vedea-i-aș pe toți deportați în Siberia... (moshe.mordechai.wordpress.com)

pască: ...da mai taci odată, futu-ți **pasca** mă-tii de țigan borât astăzi și mâine (newsgroups.derkeiler.com)

paște: Paștele mă-tii de vagabond, ne-ai mințit că înveți și termini liceul, ți-am plătit meditații și tu nici măcar nu te-ai înscris la examen! (numisfera.ro)

pomană: Așadar, cine-i eficient și responsabil și cine-i acolo doar de „futu-i **pomana**”. (ziarulde.sibiu.ro)

prescură: futu-ți **prescura** mă-tii (forum.cumicu.ro)

sfânt: „Băga-mi-aș picioarele în **sfînții** ăștia...” (revista.22.ro)

tămâie: „De ce-ai tăiat, mă, copacu', futu-ți **tămâia** cui te-a ouat, de bou cu stea-roșie-n frunte?” (paulgoma.free.fr)

În afara termenilor care formează acest glosar, mai există câțiva pe care, cel puțin în ceea ce ne privește, nu i-am întâlnit separat în înjurături, ci numai în combinații, de exemplu, **adormire** – poate fi vorba de „moarte”, sensul pe care acest termen îl are în limbaj bisericesc, dar și de o mare sărbătoare religioasă, Adormirea Maicii Domnului (Sfânta Maria Mare), sărbătorită pe 15 august –, **arhanghel**, **biblie**, **evanghelie**, **maica precista**, **mucenic...**):

Futu-ti **biserica și paștele și adormirea morților** mă-tii. (bloguluteo.wordpress.com)

Pai să nu-i fuți **Cristosul și Adormirea** mă-sii? (mitza.net)

Bag (...) -n toți **dumnezeii și arhanghelii** maicilor măicuțelor voastre de homosexuali năzdrăvani (...) (injuraturi.ro)

Futu-ți **Cristosul Bibliei** mă-tii Constantine! Ți place Biblia pt. că e gratis, ai? (newsgroups.derkeiler.com)

Bă, enoriașilor! Futu-vă **paștele și evanghelia** mamelor și taților voștri! (Victor Rebengiuc, în filmul *Balanța* - 1992, regia Lucian Pintilie)

futu-ți **Cristosu și Maica Precistă** și femeia de servicii care te-a învățat să scrii mess-uri... (webloader.org)

Futu-ți **cristoșii, sfînții și mucenicii** să ți-i fut! Hai odată! (ralucone.wordpress.com)

Trebuie spus, de altfel, că aproape oricare dintre termenii menționați mai sus poate forma nucleul unei înjurături, alături de un alt termen, sau chiar de mai mulți, în funcție de gradul de nervozitate al proferatorului, precum și de imaginația sa, cu siguranță! Vom cita în continuare doar câteva astfel de creații, în care întâlnim patru și chiar cinci termeni religioși (exemple cu doi sau cu trei termeni fiind cele de mai sus):

Măi Ghiță Căcărează, măi, tot ca musca în curu' calului, **anafura, ceara, parastasu și prescura** (groups.google.com)

Așa că ce le-aș ura eu preoților e... Futu-vă **Altaru Biserica Cristosu Evanghelia Filoftea** [8] etc. de hoți. Au buzunarele mai mari decât medicii iar oamenii ăia salvează vieți. (alinamd.wordpress.com)

Ar mai fi multe observații de făcut, legate de exemplu de faptul că românii pot înjura, așa cum am mai spus, absolut orice obiect care le creează (sau nu!) probleme:

Lumânarea s-a stins din nou și atunci l-am auzit pe tata zicând: - Ei futu-ți **lumânarea** mă-tii, îți arăt eu ție! (ioanabogdan.wordpress.com)

„Futu-i **Dumniezău'** ei de **funie!**”, constata unul aburcat pe o movilă de pământ maro. Se opintește în cizme mai bine și coșciugul coboară alene. (liviualexa.ro)

„Futu-i **Dumnăzău și Marea** / Cui o mai făcut Ungarea...” (pro-saeculum.ro)

Futu-ți **tehnologia** cui te-a făcut, **paștele** tău de **mizerie civilizată** și **easy-access** ce ești!! (paidece.blogspot.com)

- Nea Nicule, ai mai relatat, da-am uitat: Goiciu-i ăla de-a decapitat la unu' picioarele cu toporu'?

- Ăla, Marinică, futu-mi-l în **decapitare** pe mămicuța lui dă fiară uădioasă și săl-ba-ti-că, domnule! (paul.goma.free.fr)

Păi futu-i **pehașul** ei din gură de viață, dacă eram eu ministru, păi dacă nu le făceam un proces, la instanțe numai din uie, de să le meargă fulgii la toți șmecherii de bagă reclame (...)
(agonia.ro)

Mi-l și imaginez pe bunic'miu uitându-se lung la mine, sta câteva secunde și în stilu-i caracteristic imi spune: „Futu-ți **cetania** mă-tii! De unde **soarele** mă-tii ai mai apărut și tu?” (cupixul.wordpress.com)etc.

Sau poate ar trebui amintită o anume formă de economie sintagmatică prezentă uneori în înjurături (aceasta determinându-i pe utilizatori să folosească enunțuri cât mai succinte, cuvinte scurte etc.), ca în exemplul următor:

Ridică-te, futu-ți '**mnezăii** mă-tii de criminală! (*Familia*, nr. 11-12/2008, p. 133)

În sfârșit, ar mai trebui remarcat și faptul că în timp ce francezii sau canadienii din Québec au tendința de a eufemiza termenii religioși pe care îi folosesc, în scopul de a atenua cumva efectul blasfemator al acestora [9], românii nu au astfel de preocupări. Singurul lor efort de atenuare a înjurăturilor este, uneori, fie absența totală verbului cu conotație sexuală provenit din lat. *futuere*, într-un anume tip de construcții eliptice:

muncesc cinstit, îmi plătesc dările, în **crucea** mă-tii!! (gandul.info)

- Porc bătrân și impuțit! **Grijania și pomana** mă-siii! se apuca Nuțica să-l suduie cu foc. (zf.ro)

Sau, mai rău, se aruncă în gol de la parter! **Cristoșii și toți sfinții**, stau la 4! Nu-i nimic, cobor pe scări! (bloguluflorescu.blogspot.com)

fie, printr-un fel de afereză, absența primei silabe a acestui verb (de aici, numeroasele variante de genul „...tu-ți...”, „...tu-le...”):

Moroșanu: „**Tu-i** mama ei de salsa, am dansat de nu mai pot!” (kombat.ro)

Săptămâna asta/viitoare, am de lucru, deci mă duc la vodafone și le fac un scandal cât casa !... **tu-le** mama lor de hoți! (mickelablog.wordpress.com)

În concluzie, credem că dacă s-ar alcătui un clasament al diverselor popoare în funcție de înjurăturile proferate, românii ar ocupa primul loc în ceea ce le privește pe cele... „sfinte”, căci, după știința noastră, niciun alt popor, cel puțin nu european, nu manifestă un atât de nonșalant dispreț față de termenii religioși!

NOTE

- [1] „La Dumineca Vameșului, cuvânt de învățătură”, in *Didahii*, Litera, Chișinău, 1998, p. 29.
- [2] În *Credinți și superstiții ale poporului român*, ed. a II-a, îngrijită de Iordan Datcu, Editura „Grai și Suflet – Cultura națională”, București, 1995, p. 223, *apud* Dan Horia Mazilu, *O istorie a blestemului*, Iași, Polirom, 2001, p. 250.
- [3] Cesereanu, R., *Imaginarul violent al românilor*, București, Humanitas, pp. 9-10.
- [4] „Când ești nervos, numără până la patru; când ești foarte nervos, înjură.”
- [5] În toate exemplele care urmează am respectat ortografia autorilor, neintervenind decât în cazul unor erori evidente și a căror menținere ar fi îngreunat înțelegerea textului respectiv.
- [6] Un termen care nu există, după știința noastră, în niciun dicționar al limbii române actuale, dar este, totuși, foarte des întâlnit în înjurături! În ceea ce privește etimologia sa, fără competența unui specialist, înclinăm spre a-l considera un cuvânt telescopat, sau ceea ce francezii numesc un „mot-valise”, în a cărui „compoziție” ar putea figura „dumnezeu” - dar poate și „duminică”/var. „duminecă” - , pentru partea de început, respectiv „dumicat” pentru ultima parte.
- [7] Un alt termen care, la fel ca precedentul, este destul de des întâlnit în înjurături, dar care, de asemenea, nu figurează în vreun dicționar . Și în cazul său, presupunem că este vorba de un cuvânt-valiză, compus din „dumnezeu” + „scris” (probabil, în sensul de lege „scrisă”, de cuvânt al Domnului, adică de Biblie!).
- [8] În 7 decembrie o prăznuim pe Sf. Muceniță Filoftea, de la Curtea de Argeș, ocrotitoarea Țării Românești; numele „Filoftea” se traduce prin iubitoare de Dumnezeu.
- [9] De exemplu, folosirea de către francezi a cuvântului „bleu” pentru a înlocui numele „Dieu” - ‘Dumnezeu’ -, în construcții de genul „parbleu” (pentru „par Dieu” - ‘pe Dumnezeu’) sau „palsambleu” (pentru „par le sang de Dieu” - ‘pe sângele lui Dumnezeu’).

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

- Cesereanu, Ruxandra (2003), *Imaginarul violent al românilor*. București: Humanitas.
- Familia* (2008), Nr. 11-12, noiembrie-decembrie, Oradea.
- Ivireanu, Antim (1998), *Didahii*. Chișinău: Litera.
- Mazilu, Dan Horia (2001), *O istorie a blestemului*, Iași: Polirom.
- Vintilă-Ghițulescu, Constanța (2006), *Evgheņiții*. București: Humanitas.

RÉSUMÉ

« LE SACRÉ » JURON OU PETIT INVENTAIRE DE TERMES RELIGIEUX A L'USAGE DES ROUMAINS FURIEUX

Pour les Français, ainsi que pour les Québécois, les mots à signification religieuse (catholique, dans les cas mentionnés) constituent de vrais tabous linguistiques ne pouvant être utilisés dans des contextes blasphématoires (dans des jurons, par exemple, ou purement et simplement dans des interjections à valeur affective amplifiée) qu'à la suite de certaines transformations phonétiques euphémistiques, qui atténuent en quelque sorte cet effet blasphématoire. En revanche, les Roumains n'éprouvent aucune crainte devant les termes en question qu'ils utilisent de manière isolée ou bien dans des combinaisons qui se constituent en un répertoire de jurons presque inépuisable. Nous nous proposons de passer en revue les termes religieux qui ne constituent pas de tabous pour les Roumains, en partant du nom de la Divinité suprême jusqu'à celui du plus humble „tombeau”. La conclusion finale de notre article est qu'entre Dieu et le Diable, les Roumains craignent (ne serait-ce qu'apparemment) PLUTÔT le dernier que le premier, alors que chez les Français et les Québécois la crainte des choses saintes l'emporte.

Mots-clés : juron, termes religieux, tabous linguistiques, Roumains.